

Lestrarstefna Njarðvíkurskóla

-læsismenning og verklag-

Lestu meira, lestu betur!

Menntun - Mannrækt

Skólaárið 2020-2021

1	LESTRARSTEFNA NJARÐVÍKURSKÓLA	6
2	LESTRARMENNING	7
3	LESTUR.....	8
3.1	LESTRARKENNSLUADFERÐIR - 1. BEKKUR	8
3.2	RAVE-O.....	8
3.3	HLJÓÐAÐFERÐIN	8
3.4	ORÐHLUTALEIÐ.....	9
3.5	HEILDARADFERÐ/LESTUR.....	9
3.6	RADDLESTUR.....	9
3.7	HLJÓÐLESTUR.....	9
3.8	SKIPTILESTUR	9
3.9	SPIL OG LEIKIR	9
3.10	YNDISLESTUR	9
3.11	KÓRLESTUR.....	10
3.12	NESTISLESTUR	10
3.13	LESTRARVINIR.....	10
3.14	KENNSLUFORRIT	10
3.15	LTG – ADFERÐIN	10
3.16	HUGTAKAKORT	10
3.17	SAMLESTUR	11
3.18	PARALESTUR	11
3.19	MYNDASÖGUR/ENDURSÖGN.....	11
3.20	PALS	11
3.21	K-PALS	12
4	NEMENDUR MEÐ ÍSLENSKU SEM ANNAD MÁL.....	13
5	LESTRARÞJÁLFUN	13
5.1	LESTRARÞJÁLFUN Í SKÓLA.....	13
5.2	MARKMIÐ MEÐ LESTRARÞJÁLFUN HEIMA	14
6	VERKLAGSREGLUR UM HEIMALESTUR Í 1.-10. BEKK	15
6.1	LESTRARKENNSLA OG ÞJÁLFUN	16
6.2	LENGI BÝR AÐ FYRSTU GERÐ (ÍSLENSKA, PÓLSKA OG ENSKA).....	16
6.3	** VIÐMIÐ SKÓLANS FYRIR LÁGMARKS LESTRARÞJÁLFUN NEMENDA.....	17
7	HUGMYNDIR AÐ LESTRARÞJÁLFUN FYRIR HEIMILIN	17
7.1	STUÐNINGUR OG LEIDSÖGN VIÐ LESTUR.....	17
7.2	ENDURTEKINN LESTUR MEÐ TÍMATÖKU.....	17
7.3	SAMLESTUR	17
7.4	PARALESTUR	17
7.5	BERGMÁLSLESTUR.....	17
7.6	LEIÐBEINANDI LESTUR OG STUÐNINGUR	18
7.7	ÞAÐ ER GOTT AÐ LESA	18
7.8	AÐ HLUSTA OG LESA	18
7.9	HVAÐ GET ÉG GERT?.....	18

8	LESTRARERFIÐLEIKAR	18
8.1	DYSLEXÍA.....	19
9	NÁMSVER OG SÉRÚRRÆÐI Í NÁMI	19
10	BRÁÐGERIR NEMENDUR.....	20
11	SKÓLABÓKASAFNIÐ	20
12	MATSTÆKI LESFERILS.....	21
12.1	LESFERILL	21
12.2	LESFIMPRÓF.....	21
12.3	SJÓNÆNN ORÐAFORÐI (LESTUR STAKRA ORÐA).....	22
12.4	ORÐLEYSULESTUR	22
12.5	NEFNUHRAÐAPRÓF	23
12.6	LESSKIMUN FYRIR 1. BEKK	23
12.7	ORÐARÚN	23
12.8	STAFÆKKING MMS	23
12.9	LESMÁL MMS – FYRIR 2. BEKK.....	23
12.10	MATSRAMMI FYRIR LESTRARLAG	24
13	EFTIRFYLGNÍ ÞEGAR FYRIRLÖGN LESFIMIPRÓFA ER LOKIÐ.....	24
14	LESSKILNINGUR	24
14.1	KENNSLUÁÆTLUN Í LESSKILNINGI - EFLUM LESSKILNING BERGLJÓT V. JÓNSDÓTTIR.....	26
15	HLUSTUNARSKILNINGUR	27
16	LESSKILNINGS- OG HLUSTUNARSKILNINGSPRÓF.....	28
17	STAFSETNING	28
17.1	PRÓUN STAFSETNINGARKUNNÁTTU Í FIMM STIGUM	28
18	RITUN.....	29
18.1	TAFLA FYRIR RITUN	29
19	SKRIFT	29
20	MATSTÆKI/SKRÁNINGAR -SKÍMANIR OG PRÓF.....	30
20.1	UM FYRIRLÖGN OG FYRIRGJÖF Í LESFIMIPRÓFI	30
20.2	MARKVISS SKRÁNING Í SKÓLA OG EFTIRLIT	30
20.3	LILJU PRÓF.....	30
20.4	SAMRÆMD KÖNNUNARPRÓF	31
20.5	LOGOS (4. – 10. BEKKUR)	31
20.6	TOLD 2P OG 2I MÁLPROSKAPRÓF	32
20.7	HLJÓÐFÆRNI	32
20.8	MILLI MÁLA PRÓFIÐ.....	32
21	LESTRARSPRETTUR	33
22	TÖLVUR/ SPJALDTÖLVUR, KENNSLUFORRIT	33

23	UPPLESTRARKEPPNI	34
23.1	STÓRA UPPLESTRARKEPPNIN Í 7. BEKK	34
23.2	LITLA UPPLESTRARKEPPNIN Í 4. BEKK	34
24	LESFIMIPRÓF	35
25	LESSKILNINGSPRÓF.....	36
26	SAMFELLA MILLI SKÓLASTIGA	38
27	EFTIRFYLGNI.....	39

1 Lestrarstefna Njarðvíkurskóla

„Meginmarkmið læsis er að nemendur séu virkir þátttakendur í að umskapa og umskrifa heiminn með því að skapa eigin merkingu og bregðast á persónulegan og skapandi hátt við því sem þeir lesa með hjálp þeirra miðla og tækni sem völ er á“

(Aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 19).

Þar sem færni í lestri er undirstaða fyrir allt nám leggur Njarðvíkurskóli áherslu á lestrarkennslu í 1.-10. bekk. Við álítum að þó nemendur hafi náð grunntækni í lestri þurfi þeir að halda áfram að bæta sig í þessu mikilvæga fagi. Að vinna með lestur er ferli sem þarf að vera í sífelldri endurskoðun og kennslan þarf þess vegna að taka mið af því sem reynist farsællast hverju sinni. Þjálfunin á að vera sameiginlegt verkefni heimilis og skóla og áherslur taka mið af stöðu nemandans hverju sinni.

Í öllum störfum setjum við okkur ákveðin markmið til að stefna að. Í tengslum við lestrarþjálfun skólans eru hraðamarkmið fyrir hvern árgang sem sýna ákveðinn orðafjölda á mínútu. Til að öðlast góðan skilning á texta er ekki nægilegt að lesa mikið. Það þarf einnig að beita markvissum lesskilningsaðferðum. Góður lesskilningur þróast yfirleitt ekki af sjálfu sér. Því er mikilvægt að byrja að kenna fjölbreyttar lesskilningsaðferðir sem efla jafnt; orðaforða, málsskilning, ályktunarhæfni, nýtingu bakgrunnsþekkingar, námsvitund og aðrar þær aðferðir sem efla lesskilning frá upphafi grunnskóla. Mikilvægt er að allir nái góðum tókum á þessum þáttum.

Í lestrarstefnu Njarðvíkurskóla birtast áherslur skólans í lestrarkennslu og lestrarþjálfun. Þar er að finna hagnýtar upplýsingar og leiðir fyrir kennara og foreldra/forráðamenn til að aðstoða nemendur. Í lestrarstefnunni er fjallað um mismunandi kennsluaðferðir í lestri, matstæki, stuðning ef markmið nást ekki, eftirfylgni og læsismenningu. Mikilvægt er að nota fjölbreyttar kennsluaðferðir til að ná til sem flestra og styrkja áhugahvöt nemenda á margvíslegan hátt með því að tryggja að þeir hafi val um fjölbreytt lesefni og góðar lestrarfyrirmyndir. Mikilvægt að leggja áherslu á lestrar hvetjandi umhverfi þar sem bækur eru sýnilegar í kennslustofum og aðgengilegar nemendum. Veggmyndir, orðaveggir og verkefni nemenda eiga að sjást á veggjum, bæði í skólastofum og á göngum.

2 Lestrarmenning

Læsi er lykill að lífsgæðum og því er mikilvægt að búa til góða lestrarmenningu í skólanum með því að leggja mikla áherslu á jákvætt viðhorf til lestrar, þannig að nemendur hafi ánægju af lestri og þjálfist í að velja sér lesefni við hæfi og sem vekur áhuga þeirra. Grundvöllur fyrir góðum árangri nemanda í lestri er fyrst og fremst góð samvinna milli heimilis og skóla. Hlutverk skólans í lestrarnámi nemenda er að ná markmiðum lestrarstefnunnar með mælanlegum hætti, byggja stoðir og leiðir til að nemendur geti náð markmiðunum, tryggja að kennarar fylgi lestrarstefnunni í starfi sínu og sinni þeim verkefnum og skyldum sem hverjum árgangi eru falin, sjá til þess að kennarar þekki til fjölbreyttra kennsluaðferða og nýti sér þær og sjá til þess að nemendur sem ná ekki að fylgja almennum markmiðum lestrarstefnunnar fái aðstoð í samvinnu við heimilið. Skólabókasafnið leikur stórt hlutverk í allri lestrarmenningu en þangað sækja nemendur lesefni og gefst þeim kostur á að taka þátt í lestrarhvetjandi viðfangsefnum sem miðast við ólík áhugasvið. Yndislestur felur bæði í sér að nemendur lesi sjálfir og að lesið sé fyrir þá. Mikilvægt er að lestrarstundirnar séu markvissar og vel nýttar. Nestislestur þar sem kennari les upphátt fyrir nemendur í nestistíma er mikilvægur þáttur í lestrarmenningu Njarðvíkurskóla en við það skapast tækifæri til að kynna margvíslegar bókmenntir fyrir nemendum, efla hlustun, tal, orðaforða, skilning og samræður. Nestislestur þarf að vera fastur liður hjá nemendum í 1.-6. bekk.

Orð eru verkfæri hugsunarinnar – Lestur gerir alla snjalla

3 Lestur

3.1 Lestrarkennsluaðferðir - 1. bekkur

Í Njarðvíkurskóla er ekki unnið eftir einni ákveðinni lestrarkennsluaðferð í lestrarkennslu fyrir byrjendur. Nemendur sem hefja nám við skólann í 1. bekk hafa flestir komið í skólaheimsóknir yfir veturinn áður en skólaganga þeirra hefst. Þeir koma með lestrarþekkingu úr leikskólanum og hafa fengið markvissan undirbúning og þjálfun undirstöðupátta læsis; orðaforða, hljóðkerfisvitundar og orðþekkingar. Lestrarkennsla er skipulögð aðferð sem felur annars vegar í sér umskráningu bókstafa í orð og setningar sem er tæknilegur hluti lestrarnámsins og hins vegar merkingarlega greiningu textans sem er lesskilningsþátturinn.

Góð hljóðkerfisvitund er mikilvæg en það er ekki síður mikilvægt að lestrarnám sé merkingarbært, hvetjandi og vekir áhuga. Þannig tileinka nemendur sér lestrarfærni.

Eftirfarandi aðferðum er beitt eftir því hvar nemendur eru staddir í lestri;

3.2 Rave-o

Er kennsluaðferð sem byggir á stigskiptri kennslu. Aðferðin byggir á þeirri grunnhugsun að því betur sem barn þekki orð (hljóð, starfsetningu, merkingu, setningarfræðilega notkun og beygingu orðsins) því hraðar nær barnið að umskrá orðið, sækja það í minnið og skilja það í texta - http://tungumalatorg.is/laesiallramal/?avada_portfolio=rave-o

3.3 Hljóðaaðferðin

Kenndir eru bókstafirnir í íslenska stafrófinu, hljóð þeirra og tákn. Þegar nemendur hafa heyrt hljóð og séð tákn byrja þeir að móta og skrifa bókstafinn þannig að samhæfing hugar og handar æfist. Fyrst eru kenndir nokkrir bókstafir og síðan er næsta skref að tengja saman hljóðin og mynda með þeim mælt mál sem felur í sér orð og síðan setningar. Í upphafi lesa nemendur stutt orð en fara smám saman að lesa lengri orð og setningar.

3.4 Orðhlutaleið

Er þjálfun í að þekkja ritháttarmyndir orða og hugtaka. Nemendur festa í minni útlit ýmissa smáorða/algengra orða og þjálfast í að lesa þau leiftursnöggt.

3.5 Heildaraðferð/lestur

Nemendum sem gengur illa að festa í minni tákni þ.e. heiti og hljóð bókstafanna hentar þessi aðferð vel. Unnið er út frá heilum setningum og þær síðan bútaðar niður í smærri einingar (orð-samstöfur-hljóð).

3.6 Raddlestur

Nemandi les upphátt. Raddlestur þjálfar nemendur í lestri, framsögn og hlustun. Með raddlestri er mögulegt að greina og meta gæði lestrar bæði hvað varðar leshraða, nákvæmni og lestrarlag.

3.7 Hljóðlestur

Nemandi les í hljóði og eykur lestrarfærni og leshraða. Hann styrkir einnig málskilning, orðaforða og þar með lesskilning. Hann þjálfar einnig einbeitingu og úthald við lestur.

3.8 Skiptilestur

Nemandi og kennari lesa til skiptis.

3.9 Spil og leikir

Á yngstu stigum eru spil og leikir mikilvægar kennsluáðferðir til þess að þjálfra bókstafi, hljóð þeirra og tákni, orð og orðmyndir.

3.10 Yndislestur

Yndislestur er hluti af daglegu starfi og eiga allir nemendur alltaf að vera með lesefni sem þeir geta gripið í milli verkefna auk þeirra föstu stunda sem gefnar eru í yndislestur. Kennarar eiga sömuleiðis að ganga fram með góðu fordæmi og grípa í bækur þegar tilefni gefst og í lestrarstundum bekkjarins. Þá á að hvetja til umræðna um það efni sem nemendur eru að lesa og veita öllum nemendum tækifæri til að segja frá bókum sem þeir

hafa lesið eða kynna þær með öðru móti. Kennarar kynna og segja frá lesefni með það í huga að kveikja áhuga nemenda.

3.11 Kórlestur

Hópur nemenda les texta saman upphátt.

3.12 Nestislestur

Lesturinn fer fram í nestistíma nemenda. Flestum nemendum finnst hann notalegur vegna þess að við lestur kennarans lifnar frásögnin við og oftar en ekki fá nemendur áhuga á að lesa fleiri bækur um sömu sögupersónur eða eftir sama höfund. Nestislestur er því mjög mikilvægur liður í því að efla lestrarmenningu skólans.

3.13 Lestrarvinir

Verkefnið tengir saman yngri og eldri nemendur sem hittast nokkrum sinnum á ári og lesa saman.

3.14 Kennsluforrit

Kennsluforrit eru góð til lestrarkennslu og þjálfunar.

3.15 LTG – aðferðin

Unnið er út frá talmáli og sköpunarhæfileikum nemenda sem semja sögur með hjálp kennara. Þessi aðferð er notuð til þess að kenna ákveðna bókstafi eða orðmyndir. Kveikjan að sögu getur verið t.d. einn bókstafur, mynd eða upplifun nemendahópsins á einhverju sérstöku. Unnið er með söguna á marga vegu og gefst nemendum tækifæri til þess að uppgötva tengsl hins talaða máls og hins ritaða.

3.16 Hugtakakort

Þessi aðferð kennir nemendum að nota myndræna framsetningu til þess að skapa tengsl við bókstafi, hljóð og orð. Seinna meir þegar nemendur eru búnir að ná góðri færni til að nýta sér þessa tækni þá eru þeir fljótir að koma skipulagi á hugsun sína, ná yfirsýn yfir efni og undirbúa ritun eða sögugerð.

3.17 Samlestur

Kennari velur sögu eða ljóð og vinnur með ákveðna bókstafi, lykilhugtök, orð eða orðmyndir. Á þennan hátt er verið að auka orðaforða og lesskilning. Hægt er að gera hugtakakort jafnhliða.

3.18 Paralestur

Nemendur lesa texta/bók sem valin er af kennara. Markmiðið er þjálfun í raddlestri og framsögn. Sá sem hlustar væri þá hugsanlega með hlutverk sem tímavörður. Nemendur búa til spurningar úr efninu hvor fyrir annan eða endursegja og æfa fyrstu skrefin í gagnvirkum lestri.

3.19 Myndasögur/endursögn

Nemendur eru þjálfaðir í sögugerð og framsögn. Þeir læra að þekkja muninn á aðalatriðum og aukaatriðum.

3.20 PALS

Peer assistand learning strategies (PALS) hefur hlotið nafnið, Þör að læra saman á íslensku er afar vel rannsökuð og árangursrík kennsluaðferð til að þjálfra lesfimi og lesskilningsaðferðir í blönduðum bekkjardeildum (McMaster, Fuchs og Fuchs, 2006; Maheady og Harper, 2003). Þessi aðferð er notuð markvisst í 3., 4. og 5. bekk.

Vinnuferlið: Umsjónarkennari styðst við niðurstöður úr lesfimiþrófum til að para nemendur, tvo og tvo saman. Hann byrjar á að skipta nemendahópnum í tvo hópa þá sem lesa hratt og þá sem lesa ekki eins hratt. Eftir það parar hann þá sem lesa hraðast innan hvors hóps saman, síðan þá sem lesa næst hraðast og síðan koll af kolli þar til búið er að para saman alla nemendur. Með þessu fyrirkomulagi er talið að tryggt sé að ekki verði of mikið misvægi á getu þeirra sem vinna saman.

- Kennari velur síðan lesefni af hæfilegri þyngd og miðar þyngdarstigið ætíð við slakari lesandann og kennir þeim að lesa samkvæmt eftirfarandi leikreglum:
- Lesandinn sem stendur betur að vígi les fyrst í 5 mínútur, félagi hans (í hlutverki leiðbeinanda) fylgist með að rétt sé lesið.

- Ef lesandi les rangt biður leiðbeinandinn hann um að stoppa, leiðrétta sig og lesa alla setninguna eða málsgreinina aftur. Leiðbeinandi aðstoðar við að lesa rétt ef með þarf.
- Þegar lesandinn hefur lesið í 5 mínútur færir leiðbeinandi inn fjölda lesinna orða og félagarnir skipta síðan um hlutverk.

Þegar báðir nemendur hafa lesið sama texta í 5 mínútur hvor æfa þeir sig í að beita lesskilningsaðferðum með markvissum hætti, þ.e. að veita aðalatriðum athygli, draga þeir saman og spá fyrir um það sem kemur næst í sögunni. Til þess að vel takist til þurfa kennarar að kenna nemendum aðferðirnar með beinum hætti og taka tíma í að þjálfja þá í að beita þeim (Bergljót V. Jónsdóttir, 2010; Brownell, Smith, Crockett og Griffin, 2012, sjá einnig á <http://kc.vanderbilt.edu/pals/>).

3.21 K-PALS

Í kennslustundum í K-PALS er lögð áhersla á hljóð bókstafa, umskráningu, hljóðkerfisvitund og sjónrænan orðaforða. Nemendur vinna saman í pörum og skiptast á að vera þjálfarar og lesarar. Kennslustundir byrja ávallt á hljóðaleik og eftir það eru umskráningarverkefni unnin. Í hljóðaleikjaverkefnum eru nemendur að greina hljóð, rím, samtengingu og sundurgreiningu. Unnið er með sömu hljóð og nemendur eru að læra á hverjum tíma. Mikil endurtekning er í verkefnum sem stuðlar að aukinni sjálfvirkni í að þekkja og tengja hljóðin við bókstafina. Nemendum er kennt að þekkja algengar orðmyndir og æfa sig í að umskrá einföld orð sem eru sett saman úr hljóðum sem þegar hafa verið æfð. Í síðari hluta verkefnanna æfa nemendur sig að lesa heilar setningar sem innihalda þau orð sem þeir hafa þegar æft sig í að umskrá og sjónorð sem þeir eru búnir að læra. Nemendur fá umbun og endurgjöf fyrir unnin verkefni í formi broskalla og stiga sem þeir safna á stigablað. Þessi aðferð er notuð markvisst í 1. og 2. bekk.

4 Nemendur með íslensku sem annað mál

Reglan er sú að nemendur með annað móðurmál en íslensku fylgja bekkjarfélögum sínum í námi og er lögð áhersla á að þeir vinni sem mest með íslenskumælandi nemendum. Stuðningur við þá getur m.a. verið einstaklingsmiðuð íslenskukennsla í lengri eða skemmri tíma en felst að mestu í því að laga læsistengt námsefni að þeirra færni, bæði í skóla og heimavinnu og leggja áherslu á daglegan lestur í skólanum (á íslensku). Nemendur þurfa að fá kynningu á hjálpartækjum og mikilvægt er að hvetja þá til að nota hljóðbækur í náminu. Leggja áherslu á samvinnunám sem eflir félagatengsl og örvar færni þeirra í talmáli og hvetja foreldra til að kenna þeim að lesa á eigin móðurmáli/hvetja nemendur til að lesa á eigin móðurmáli.

5 Lestrarþjálfun

5.1 Lestrarþjálfun í skóla

Í 1. – 6. bekk er mikilvægt að kennari hlusti daglega á lestur nemenda og kvitti fyrir lestrinum. Kennarar sjá nemendum fyrir bókum sem hæfa aldri, þroska og getu, að auki ná þeir í kjörbækur á bókasafni. Kennarinn setur sér ákveðin markmið með fjölbreyttum lestrarverkefnum í lestrarstundunum. Nemendur á yngsta stigi þurfa daglega endurgjöf á heimalestur (límmiðar eða stimplar) og skrá þarf viðeigandi athugasemd á Mentor samkvæmt verkferli ef ekki er lesið heima. Þegar nemendur hafa lokið ákveðnum lestrarbókum samkvæmt lestrarlista MMS fá þeir í framhaldi bókalista nr. 1-11 eftir þyngdarstigi/orðfjölda, sem eru merktir rauður, grænn, blár en tveir kennarar á yngsta stigi og starfsmaður bókasafnsins eiga veg og vanda af þessari vinnu, sjá möppu á R-drifi.

Íslenskukennarar í 7.-10. bekk sjá um þjálfun og eftirfylgni í lestri hjá nemendum sínum og skrá viðeigandi athugasemd á Mentor samkvæmt verkferli ef ekki er lesið heima. Þeir bera endanlega ábyrgð á framvindu læsinnáms nemenda sinna og hafa því frelsi til að haga þjálfun og eftirfylgni eins og þeim þykir best, allt eftir áherslum og viðfangsefnum hverju sinni. Nemendur velja sér bók eftir áhugasviði á bókasafni sem stuðlar að ánægjulestri og auknum orðaforða. Allir kennarar bera ábyrgð á því að kenna lestur í sinni námsgrein en það felur í sér kynna nemendum sértækan orðaforða og mismunandi textategundir. Eins á

að kenna ólíkar lestraraðferðir, þ.e. nákvæmnislestur, leitarlestur, yfirlitslestur og skimun og þjálfna nemendur í að beita þessum aðferðum við lestur og um leið efla lesskilning.

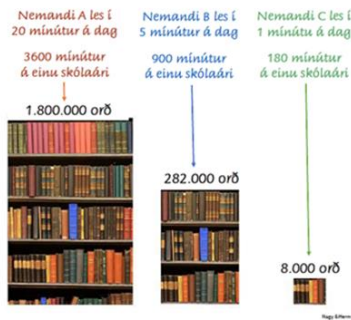
5.2 Markmið með lestrarþjálfun heima

Markmið með heimalestri er að börn auki leshraða sinn og bæti við orðaforða og málskilning. Góð þjálfun verður aldrei ofmetin. Hún er grunnur læsis og því er mikilvægt að nemendur lesi daglega bæði í skóla og heima.

Hlutverk foreldra er að styðja við lestrarnám barna sinna, ekki aðeins með því að hlusta á þau lesa, heldur með því að tala við þau og örva þannig orðaforða þeirra og skilning.

Hvers vegna er mikilvægt að lesa daglega?

Lesfimi þarf að þjálfna
Lestur eykur orðaforða
Orðaforði eykur lesskilning
Lesskilningur er lykill að öllu námi

Þegar barn les heima er mikilvægt að það hafi næði á meðan það æfir sig. Einnig er mikilvægt að ræða og útskýra textann sem lesinn er og athuga hvort barnið hafi skilið það sem það las eða það sem lesið var fyrir það. Nauðsynlegt er að fullorðinn aðili sitji alltaf hjá barninu og fylgist með lestrinum og leiðrétti þegar orð eru lesin rangt og hrósa þegar rétt er lesið.

Nemendur sem eru að ná tókum á grunnfærni lestrar þurfa reglulega endurgjöf á heimalestur frá forráðamönnum og kennurum. Til að viðhalda færninni þurfa nemendur að lesa reglulega bæði upphátt og í hljóði og þjálfun þarf líka að eiga sér stað yfir sumartímann. Forráðamenn bera ábyrgð á að vel takist til með lestrarnámið því regluleg þjálfun skilar bestum árangri.

Nemendur í 1.-6. bekk lesa upphátt fyrir fullorðinn aðila heima í 10 – 15 mínútur á dag fimm sinnum í viku. Foreldrar eða einhver fullorðinn kvittar fyrir hlustun í Skólabókina mína hjá nemendum í 1.-4. bekk en hjá nemendum í 5.-6. bekk fylgir kvittunarhefti lestrarbókunum þar sem foreldrum eða fullorðnum aðila er gert að kvitta fyrir heimalesturinn. Þá munu kennarar einnig kvitta fyrir í sömu hefti í hvert sinn sem nemandi les fyrir þá. Heftið skal því fylgja nemandanum bæði heima og í skóla.

Nemendur í 7.-10. bekk lesa heima upphátt fyrir einhvern fullorðinn í bók eða í tölvu þrisvar sinnum í viku og skrá hvað þeir lesa. Nemendur lesa þrjú bókmenntaverk á skólaárinu fyrir utan annað lesefni. Nemendur vinna margvísleg verkefni úr bókmenntaverkunum. Í stundaskrá er einn tími á viku ætlaður lestri og úrvinnslu

heimalesturs. Nemendur og kennarar vinna líka markvisst að því að efla ánægju af lestri og mun Þorgrímur Þráinsson rithöfundur stýra verkefni tengdu því.

Börn sem eiga í erfiðleikum með að tileinka sér lestur þurfa að hafa aðgang að hljóðskrá. Ef nemandi í 1.-10. bekk les ekki heima þá þarf að skrá það á Mentor samkvæmt verkferlum um heimalestur.

6 Verklagsreglur um heimalestur í 1.-10. bekk

Verklagsreglur varðandi heimalestur nemenda í 1.-10. bekk

Nemandi: _____ Bekkur: _____

Ef ekki er kvittað fyrir heimalestri er ferlið eftirfarandi:	Dags.
1. Kennari skoðar kvittunarblað/bók vikulega og sendir tölvupóst til foreldra/forráðamanna sé heimalestri ekki sinnt sem skyldi.	
2. Athugasemd skráð í <u>Mentor</u> ef tölvupóstur hefur ekki borið árangur.	
3. Kennari hringir heim.	
4. Foreldrar/forráðamenn boðaðir á fund með kennara og skólastjórnendum ef ofangreindar aðgerðir bera ekki árangur.	

| Dags. _____

Kennari

Foreldri/forráðamaður

Ofangreindum verklagsreglum hefur verið fylgt en það hefur ekki borið árangur og málinu því vísað til Fræðsluskrifstofu.

Markviss skráning á lestri nemenda veitir yfirsýn yfir ástundun þeirra í lestri. Það veitir einnig innsýn í skipulag, virkni og viðhorf nemandans til lestrar. Skráning á heimalestri er þáttur í samstarfi á milli heimilis og skóla.

Íslenskukennarar vinna eftir verklagsreglum um heimalestur sé honum ekki sinnt. Ef nemandi les ekki heima (ekki kvittað fyrir hlustun) **er það skráð á Mentor sem heimavinna** ábótavant og unnið í framhaldi eftir ákveðnu verklagi sem varðar heimalestur.

6.1 Lestrarkennsla og þjálfun

Yngstu nemendurnir sem eru að ná tókum á tæknilegri hlið lesturs sem og eldri nemendur sem eru að bæta sjálfvirkni sína í lestri og efla lesskilning, þurfa mikla æfingu. Sú æfing þarf að vera samvinna heimilis og skóla.

Hæfilegur leshraði birtist í áreynslulausum lestri og er mikilvægur fyrir lesskilninginn. Ef sá sem les þarft ekki að hugsa mikið um lesturinn sjálfan þá getur hann einbeitt sér að merkingu textans. Þess vegna skiptir lesfímipjálfun máli. Lestrarnákvæmni er mikilvæg og er þá gott að hafa fingur eða blýant undir texta þegar lesið er vegna þess að það eykur nákvæmni við lestur, tryggir betra flæði, hjálpar lesaranum að fara ekki línuvillt og tryggir réttan skilning á texta. Þegar lesarinn undirbýr sig undir lestur er gott að renna yfir textann texta og athuga hvort hann innihaldi löng eða erlend orð sem þarft að æfa sérstaklega. Það er einnig gott að venja sig á að nota fyrirsagnir til að spá fyrir um innihaldið því þá getur lesarinn notað það sem hann veit nú þegar um efnið til að skilja textann. Þegar texti er lesinn þá þarf að vera vel vakandi fyrir nýjum orðum og spyrja um merkingu orða. Hvert nýtt orð sem hann lærir hjálpar honum að skilja heiminn betur. Gott læsi er mikilvægt fyrir velgengi í lífinu. Þess vegna er mikilvægt að hafa jákvætt viðhorf til lestrar og leggja sig ávallt fram í þjálfuninni. Æfingin skapar meistarann | Vísindabók Villa | Vilhelm Anton Jónsson | © Menntamálastofnun 2019

6.2 Lengi býr að fyrstu gerð (íslenska, pólska og enska)

The image shows three educational cards for the book "Lengi býr að fyrstu gerð" (Long has to be first). Each card is designed for a different language: Icelandic (left), Polish (middle), and English (right). The cards are arranged in a row and feature colorful illustrations and text boxes. Each card includes sections for Reading, Speaking, and Writing, with specific instructions and questions in the respective language. The Icelandic card has a green and blue color scheme, the Polish card has a green and yellow scheme, and the English card has a green and blue scheme. The cards are intended to be used by children to engage with the book and learn new words and phrases.

6.3 ** Viðmið skólans fyrir lágmarks lestrarþjálfun nemenda

Lestrarkennsla og þjálfun	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur	4. bekkur	5. bekkur	6. bekkur	7. bekkur	8. bekkur	9.-10. bekkur
<i>Þjálfun hljóðkerfisvitundar</i>	X	X	X	X					
<i>Stafainnlögn</i>	X								
<i>Lestur</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Lestur í háþum</i>			X	X	X	X	X	X	X
<i>Lestur fyrir nemendur(annað efni en námbækur)</i>	Daglega	Daglega	Daglega	Daglega	Daglega	Daglega	Daglega		
<i>Lestur úr námsefni</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Raddlestur nemanda f. kennara/félaga</i>	5x í viku	5x í viku	5x í viku	5x í viku	5x í viku	3x í viku	3x í viku	2x í viku	1x í viku
<i>Lestur á vefsíðum</i>				X	X	X	X	X	X
<i>Yndislestur</i>	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku	3x í viku
<i>Gagnvirkur lestur/paralestur</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Þjálfun í framsögn</i>		X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Lestaráttök/sprettir</i>	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<i>Heimalestur</i>	X	X	X	X	X	X	X	ágm 3x á vik	lág. 3x á viku

7 Hugmyndir að lestrarþjálfun fyrir heimilin

7.1 Stuðningur og leiðsögn við lestur

Lestrarstuðningur felst í því að hvetja nemendur, leiðrétta villur og gefa leiðbeiningar um hvernig á að lesa.

7.2 Endurtekinn lestur með tímatöku

Nemandinn les eina blaðsíðu þrisvar sinnum og foreldri/forráðamaður tekur tímann. Nemandinn reynir að bæta sig í hvert sinn sem hann les. Endurtekning er mjög mikilvægur þáttur í lestrarþjálfun og þar sem nemendum finnst endurtekning oft ekki spennandi þá er þetta ágæt leið til þess að lífga upp á endurtekningalesturinn.

7.3 Samlestur

Nemandi og foreldri/forráðamaður lesa saman upphátt. Unnið er með lykilhugtök, orð og orðmyndir. Samlestur eykur orðaforða og lesskilning.

7.4 Paralestur

Nemandi og foreldri/forráðamaður skipta textanum á milli sín og lesa til skiptis.

7.5 Bergmálslestur

Kennari les og nemendur lesa strax á eftir sama texta.

7.6 Leiðbeinandi lestur og stuðningur

Foreldri/forráðamaður les afmarkaðan texta fyrir nemandann. Nemandinn æfir sig að lesa textann í hljóði eða lágt og reynir að líkja eftir lestrarlagi foreldris. Að lokum les nemandinn textann upphátt. Foreldri/forráðamaður leiðbeinir og leiðréttir ásamt því að hvetja nemandann áfram.

7.7 Það er gott að lesa

Lestrarlagið – Það er gott að lesa - <https://www.youtube.com/watch?v=UMqi4FRTE4Y>

7.8 Að hlusta og lesa

Hlustun á hljóðbók/tölvu samhliða lestri er góð æfing í sjálfvirkum lestri. Margar bækur er hægt að nálgast sem hljóðbækur inni á <http://nams.is> og á rafbókasafni Bókasafns Reykjanesbæjar.

Námsgagnastofnun gefur hljóðbækurnar út og hægt er að hlusta á þær án endurgjalds

7.9 Hvað get ég gert?

Blöðungur sem hefur að geyma hagnýt ráð fyrir foreldra/forráðmenn varðandi lestrarþjálfun. Bæklingurinn er aðgengilegur á heimasíðu skólans.

8 Lestrarerfiðleikar

Nemendur sem eiga í erfiðleikum með lestrarnámið, eiga erfitt með að tileinka sér lestrarferlið. Einstaka nemendur eiga í tímabundnum erfiðleikum með að tileinka sér lestrarnámið en aðrir til langframa. Þegar einhver vandi er til staðar er mikilvægt að bregðast fljótt við honum. Þeir nemendur sem hafa verið á leikskóla áður en þeir hefja skólagöngu í grunnskóla hafa tekið Hljóm 2 próf sem er greiningartæki í leikjaformi sem kannar hljóðkerfisvitund elstu barna í leikskólanum. Prófið hjálpar til að finna þá einstaklinga sem gætu átt við lestrarerfiðleika að stríða seinna meir og er þar einnig leitast við að vinna með niðurstöður áður en eiginlegt lestranáam hefst í grunnskólanum. Á fyrstu árunum í grunnskólanum er fylgst mjög vel með framvindu lestrarnámsins með ýmsum matstækjum í Lesferli og Logos.

8.1 Dyslexía

Líklegt er að fólki sé almennt kunnugt um að sumir eigi erfiðara með lestur og stafsetningu en gerist og gengur. Dyslexía er sértækur námsörðugleiki af taugalíffræðilegum uppruna. Einkennin birtast í erfiðleikum með nákvæman, sjálfvirkan lestur og slakri færni í stafsetningu og umskráningu. Erfiðleikana má í flestum tilfellum rekja til vanda við úrvinnslu máhljóða sem er ekki í samræmi við aðra vitsmunalega hæfni einstaklingsins og koma fram þrátt fyrir vandaða lestrarkennslu. Dyslexía getur leitt til erfiðleika með lesskilning og ónógrar lestrarreynslu, sem aftur getur komið niður á þróun orðaforða og öflun þekkingar í gegnum lestur. Nemendur með dyslexiu þurfa að fá kennslu á þau hjálpartæki sem styðja við bakið á þeim. Mikilvægt er að kennarar hvetji nemendur að nýta hjálpargögn eins og hljóðbækur, þjálfunarforrit, orðabækur og leiðréttingarforrit. Auk þess að bjóða nemendum að nota spjaldtölvur við námið.

Mikilvægt er að aðlaga námsefni og námsmat að þörfum og færni nemanda og bjóða þeim upp á fjölbreyttar aðstæður til náms.

9 Námsver og sérúrræði í námi

Sumir nemendur þurfa á einstaklingsmiðuðum leiðum í námi að halda. Innan skólans er námsver sem er vel útbúið gögnum til einstaklingsmiðaðs náms og geta nemendur fengið tímabundana aðstoð eða stuðning í námi til lengri eða skammri tíma. Meginmarkmið Aðalnámskrár eiga jafnt við um nám í námsveri sem almenna kennslu. Í sérkennslu getur verið nauðsynlegt að víkja frá eða breyta einstökum námsmarkmiðum, námsefni, kennsluaðferðum og/eða námsaðstæðum. Í sérkennslu eru námsparfir nemenda greindar, markmið eru sett fyrir hvern nemanda eða nemendahóp og kennsluáætlun gerð. Sérkennarar sjá um gerð námskrár í samvinnu við umsjónarkennara og foreldra. Greiningar frá sérfræðingum s.s. sálfræðingum og talmeinafræðingum eru lagðar til grundvallar námi nemanda og eru niðurstöður úr skimunarprófum, samræmdum prófum og greiningar frá sérfræðingum notaðar til hliðsjónar. Námsmat í sérkennslu fer fram reglulega og er ætlað að kanna hvort markmiðum námsáætlana hafi verið náð og er framhald kennslunnar er skipulagt út frá niðurstöðum námsmatsins.

Helstu áherslur í námsveri eru að vinna með:

- málþroska, þ.e. tjáningu, hlustun, hljóðkerfisvitund, orðaforða og skilning
- lestur, ritun, stafsetningu og lesskining
- stærðfræði
- félagsfærni

Foreldrar geta haft samband við umsjónarkennara og/eða sérkennara og beðið um auka aðstoð fyrir börn sín. Sérkennari fylgist með nemendum þar sem framvinda í lestrarnámi gengur hægt og endurprófar nemendur eftir þörfum. Nemendur taka oftast sömu lesfimiþróf og lögð eru fyrir nemendur í sama árgangi. Þau próf eru stöðluð (MMS) þannig að hægt er að sjá niðurstöður bornar saman við jafnaldra. Íhlutun með stuðningskennslu er alltaf í samvinnu við foreldra og kennara. Ef grunur vaknar um sértækan lestrarvanda er hægt að óska eftir nánari athugun með LOGOS-skimun. Fræðsluskrifstofa Reykjanesbæjar veitir skólanum ráðgjöf og þar á meðal greiningu á málþroska. Sérkennarar styðja við aðra kennara skólans og leita leiða við að koma sem best til móts við hvern nemanda þar sem hann er staddur.

10 Bráðgerir nemendur

Taka þarf sérstakt tillit til nemenda sem ná settum markmiðum lestrarstefnunnar eða eru komnir lengra á veg en jafnaldrar sínir. Alltaf skal vinna að eðlilegri námsframvindu nemenda út frá þroska og getu hvers og eins.

11 Skólabókasafnið

Skólabókasafnið er vel búið bókum fyrir alla aldursflokka. Þar er kappkostað að hafa aðstöðuna hlýlega fyrir nemendur og markmiðið er að það sé sem mest opið og aðlaðandi miðpunktur í skólastarfinu. Hlutverk skólabókasafna er að bjóða upp á þjónustu við nám, bækur og heimildir og eitt mikilvægt hlutverk þess er að kveikja, örva og viðhalda áhuga nemenda á lestri. Safnkostur skólasafna er mikilvæg viðbót við kennslubækur, kennsluefni og kennsluaðferðir (Stefnuyfirlýsing UNESCO/IFLA um skólasöfn). Nemendur allra árganga fá aðstoð,

hvatningu og ráðgjöf safnkennara við val á frjálssu lesefni við hæfi. Lesefnið getur ýmist verið að eigin vali eða í samráði við umsjónarkennara t.d. þegar lestrarátak/lestrarsprettur stendur yfir. Safnkennari á að sjá um að kynna bókakost safnsins fyrir nemendum og starfsmönnum. Góður safnkostur og gott aðgengi að bókasafni skólans aðstoðar við að proska og halda við hjá börnum og unglingum ánægju af lestri.

12 Matstæki Lesferils

12.1 Lesferill

Lesferill er staðlað matstæki sem gefið er út af Menntamálastofnun. Lesferill metur grunnþætti læsis, veitir upplýsingar um framvindu í lestrarnámi og gefur vísbendingar um lestrarerfiðleika.

12.2 Lesfimiþróf

Við námsmat í lestri eru notuð stöðluð lesfimiþróf frá Menntamálastofnun sem eru aldursmiðuð en prófin eru mælikvarði til kanna framvindu lestrarnáms. Prófið mælir lesfimi (lestrarnákvæmni og leshraði). Lesfimi er einn af þeim þáttum sem þarf til að ná góðri færni í lestri. Nemendur í 1.-10. bekk taka þrjú lesfimiþróf á skólaárinu (A-A-A) Nemendur lesa upphátt samfelldan texta fyrir kennara í einrúmi í tvær mínútur. Að auki leggja íslenskukennarar fyrir nemendur sem ná ekki 90% viðmiði stöðluð próf sem eru hliðarpróf Lesferils en þau meta sjónrænan orðaforða og orðleysulestur. Þá taka nemendur í 1. bekk að auki staðlað próf sem metur nefnuhraða. Niðurstöður prófanna eru gefnar í

fjölda lesinna **orða á mínútu** en nemendur sem hafa ekki náð lágmarksviðmiðum fyrir sinn árgang fá umsögn um árangur. Lesfimi viðmið um fjölda rétt lesinna orða á mínútu fyrir alla bekki tilgreina hvað eðlilegt væri að 90% nemenda ættu að lágmarki að ná að lesa mörg rétt orð við lok skólaárs, hverju gera má ráð fyrir að helmingur nemenda náí og loks er skilgreind lesfimi sem sá fjórðungur sem best stendur í lestri ætti að ná. Námsmat er birt á vitnisburðarblaði í júní og á Mentor í september, janúar og maí.

Niðurstaða úr síðasta prófi á skólaárinu birtist á einkunnablaði (í umsagnardálk á að skrifa: Las ... orð á mínútu)

Viðmið vegna orðafjölda í lestri á lesfimiþrófi

Tafla 1. Maíviðmið fyrir lesfimiþróf *Lesferils* – fjöldi rétt lesinna orða á mínútu.

Aldur nemenda	90% viðmið	50% viðmið	25% viðmið
1. bekkur	20	55	75
2. bekkur	40	85	100
3. bekkur	55	100	120
4. bekkur	80	120	145
5. bekkur	90	140	160
6. bekkur	105	155	175
7. bekkur	120	165	190
8. bekkur	130	180	210
9. bekkur	140	180	210
10. bekkur	145	180	210

Nánar er hægt að lesa um viðmið Menntamálastofnunar hér https://mms.is/sites/mms.is/files/lesfimidmid_mms.pdf

12.3 Sjónrænn orðaforði (lestur stakra orða)

Metur orðaforða sem nemandinn þekkir beint og getur lesið án þess að greina einstök hljóð orða. Lestur stakra orða gefur mjög greinilega til kynna hvort nemandi hefur vald á sjónrænum orðalestri. Þá er átt við að nemandi þekki orðin um leið og hann sér þau, lesi orðin hiklaust og án fyrirhafnar. Lestur stakra orða er mun meira krefjandi á þessa færni en lestur á samfelldum texta þar sem nemandi hefur ekki stuðning af samhengi textans. Nemandi sem ekki hefur góð tök á sjónrænum orðalestri hefur heldur ekki góð tök á lestækninni þar sem öflugur sjónrænn orðaforði er grunnurinn að góðri lesfimi.

12.4 Orðleysulestur

Lestur orðleysa er eitt besta mælitækið til að meta færni nemenda í umskráningu. Nemendur lesa stök „bullorð“ af lista á tíma.

12.5 Nefnuhraðapróf

Aðgengi og endurheimt á hljóðrænum upplýsingum, sem skráðar eru með ákveðnum hætti í minninu, er einn af undirþáttum lestrar og er óháður hljóðavitund og stafabekkingu. Nefnuhraði er mikilvægur forspárþáttur fyrir lesfimi.

12.6 Lesskimun fyrir 1. bekk

Prófið skimar lestrarfærni nemenda í 1. bekk og er lagt fyrir í október. Markmiðið er tvíþætt: Annars vegar að finna þá nemendur sem kunna að eiga við lestrarörðugleika að stríða þegar fram líða stundir og hins vegar að veita kennurum upplýsingar um einstaka nemendur svo hægt sé að haga kennslu við hæfi hvers og eins nemanda. Prófið er staðlað og byggir á mörgum þáttum og kannar bókstafabekkingu, hljóðkerfisvitund og málþroska. Niðurstöður eru sendar til foreldra og þeir boðaðir til fundar ef nemandi er undir viðmiðum og farið yfir hver eftirfylgni er í skóla og heima.

12.7 Orðarún

Lesskilningsprófið Orðarún er staðlað próf sem lagt er fyrir 3. til 8. bekk tvisvar á skólaárinu í október og mars. Prófið hefur að geyma tvo samfellda texta og 10 spurningar í hvorum texta, sem skipt er í orðaforða-, ályktunar- og staðreyndaspurningar við hvorn texta. Prófin eru notuð sem leiðsagnarmat þannig að greina megi þá þætti sem hver og einn nemandi þarf að þjálfra betur. Skipulag íhlutunar er í höndum umsjónar- eða íslenskukennara.

12.8 Stafabekking MMS

Stafabekking er könnuð með fjórum einstaklingsverkefnum. Um er að ræða bæði stóra og litla stafi, sérhljóða og samhljóða. Nemendur eiga að kalla fram hljóð og heiti hvers bókstafs sem þeir lesa af blaði.

12.9 Lesmál MMS – fyrir 2. bekk

Lesmál er staðlað hóppróf sem metur grunnþætti í lestri og réttritun hjá nemendum í 2. bekk grunnskóla. Prófpættir eru fjórir: umskráning, lesskilningur, hraðlestur og réttritun. Árangursviðmið prófsins byggja á frammistöðu nemenda í **apríl í 2. bekk**.

Lesmál er hugsað til leiðsagnar fyrir kennara og nemendur við kennslu og nám.

12.10 Matsrammi fyrir lestrarlag

Matsrammi fyrir lestrarlag				
Vidd	1	2	3	4
A. Tjáning og raddstýkur	Les með lítili tjáningu eða innifun í röðinni. Les orðin að því er viciast til þess eins að koma þeim frá sér. Lítið næmi fyrir því að líta textann hjóna eins og venjulegt talmál. Hefur tilhneigingu til þess að lesa lágum rómi.	Nokkur tjáning. Notar röðina stundum til að láta textann hjóna eins og talmál en ekki alltaf. Athygli lesandans er þó fyrst og fremst á því að koma orðunum frá sér. Les enn fremur lágum rómi.	Lesturinn hjónar oftast eins og eðlilegt talmál. Nemandinn dætur einstaka sinnum niður í tjáningarlausan lestur. Raddstýkur er yfirleitt hættelgur.	Les textann með góðri tjáningu og innifun. Lestur hjónar eins og eðlilegt talmál. Lesandinn er fær um að beita tjáningu og raddstýri í takt við túkun sína í textanum.
B. Hendingar	Eintóna lestur, líti tilfinning fyrir upphafi og endi hendinga. Les oft orð fyrir orð.	Les textann að mestu í tveggja til þriggja orða hendingum, svo hann hjónar skykkjótur og flæði rofnar. Öviðeigandi áherslur og hjómáli sem verður til þess að ekkí tekst að geta til kynna lók setninga eða setningarlúta.	Blanda af ósilnum lestri, hiki í mörri setningu til öndunar, stundum skykkjótur lesti og sæmlegum áherslum og hjómáli.	Hendingar að mestu leyti góðar. Yfirhöfuð góð hrynjandi og rétt hjómáli. Tjáning er góð.
C. Flæði	Tið hlé sem dragast á langinn, hik, byrjað upp á nýtt, lestar fjarar út, endurskoðingar og/öla margar blásaurir gerðar til að hefja lesturinn.	Nokkir „erfiðir kaftar“ í textanum sem einkennast af löngum hléum, hiki o. fl. sem hefur trúfandi áhrif.	Einstaka rof í flæði vegna erfiðra orða og/öla forms texta.	Almennt gott flæði í lestrinum með líeinum hléum en auðveldlega leytt úr erfiðleikum tengdum orðum eða formi texta, yfirleitt með því að nemandi leðretur sig sjálfur.
D. Hraði	Hægur og áreynslumikill lestur.	Frekar hægur lestur.	Öregla í hraða lesturs þar sem hraður og hægur lestur skiptast á.	Stöðugur talmálshraði á lestrinum.

Styðstu við kvarðann við mat á lesfimi á eftirlarandi þéttum: Tjáning og raddstýkur, hendingar, flæði og hraði. Slagsjöf er á bilinu 4 til 16 stig. Almennir er ástæða til þess að huga nánar að stöðu nemenda sem eru með ferri en átta stig. Átta stig eða fleiri benda til þess að lestrarlag nemandans sé á réttri leið.

Leiðbeiningar með notkun matsrammans

Athugið að þennan matsramma á að nota þegar nemandi les aldursamsvarandi texta t.d. úr lestrarbók en ekki með lesfimiþrófatextunum.

Lestrarlag

Lesfimi er færmi sem byggir á nákvæmni, sjálfvirkni og hrynrærunum þáttum tungumálsins en allir þessir þættir stuðla að auknum lesskilningi. Hún birtist í sjálfvirkum fyrirhafarlausum lestri í viðeigandi hendingum og með réttu hjómáli. Lesfimi er mikilvæg við raddlestur og hjómlestur.

Lestrarlag nemandans er mikilvægur hluti lesfimimatsins. Nemandi sem hefur gott vald á lestrinum les með eðlilegu hjómáli og áherslum og nýlir sér greinarmerki til þess. Lestrarlag er viss vísbending um skilning því til að geta lesið texta með réttum áherslum og túkun þarf skilningur að vera til staðar.

Leiðbeiningar fyrir kennara:

- Matsrammann þarf að kynna vel fyrir nemendum og foreldrum.
- Lestrarlag er með þegar nemandi les aldursamsvarandi texta sem hann hefur fengið tækifæri til að æfa sig á.
- Leiðsagarnamat er nauðsynlegt í ferlinu.
- Auðvelt er að nota matsrammann og hvatt er til notkunar hans reglulega yfir skólaárið.
- Eftir að hafa hlustað á nemanda lesa valinn texta upphátt, merkir kennari í þann reit sem best lýsir heildarmiðurstöðu nemandans. Sigagjöfin er á bilinu 4 til 16 stig. Átta stig eða fleiri benda til þess að lestrarlag nemandans sé á leið í rétta átt.

Leiðbeiningar fyrir nemendum og foreldra:

- Skoðið vel þá þætti sem metnir eru.
- Ræðið hvar nemandinn getur hugsanlega bætt sig.
- Æfið upplesturinn heima.
- Foreldrar geta líka æft sig á textanum og nemendum æft sig í að meta.

13 Eftirfylgni þegar fyrir lögn lesfimiþrófa er lokið

Deildastjóri yngra stigs gerir áætlun til að efla lesfimi nemenda sem ná ekki viðmiðum þeim sem gert er ráð fyrir að 90% nemenda eiga að ná samkvæmt viðmiðum MMS og Lestrarstefnu skólans. Áður eru lögð fyrir nemendum stöðluð próf til að meta sjónrænan orðaförða, orðleysulestur og nefnuhraða svo hægt sé að vinna með þann þátt eða þætti sem þarf að efla hjá nemandanum. Nemendur sem eru með dyslexiugreiningu þurfa ekki að taka hliðarprófin.

14 Lesskilningur

Markmið með þjálfun er að örva áhuga og vekja þörf nemenda að leita svara, þjálfna þá að spyrja spurninga og átta sig á mikilvægum atriðum í texta eða myndum. Nemendur læra að tjá sig með teikningum og segja frá því sem þeir hafa lært. Þegar nemendur hafa náð þeirri tækni að geta sagt frá því sem þeir lesa vikkar það sjónarhorn þeirra á lesefnið og eykur þekkingu og lesskilning. Til að svo geti orðið þarf lesarinn að búa yfir góðum orðaförða, bakgrunnsþekkingu, ályktunarhæfni, þekkingu á uppbyggingu málsins, þekkingu á uppbyggingu texta og vitund um eigin skilning. Sagt er að nám frá 3. bekk og upp úr byggir á lestri til skilnings og því er mikilvægt að lestrarkennsla og lestrarþjálfun á

öllum stigum grunnskólans sé markviss og fjölbreytt og snúi að öllum þessum þáttum. Bestur er árangurinn þegar fleiri en ein aðferð eru notaðar saman.

Mappan, **Verkefni til þjálfunar í tölvu** á rafrænu formi með ýmsum verkefnum og kennsluaðferðum sem Gyða Arnmundsdóttir sérkennslufulltrúi á Fræðsluskrifstofu Reykjanesbæjar kynnti skólaárið 2013-2014 má finna inn á R-drifi/LESTRARSTEFNA/Lestrarstefna2020-2021/einnig er að finna á blaðsíðu 26 í lestrarstefnunni yfirlit yfir lesskilningsaðferðir unnar upp úr bókinni Eflum lesskilning eftir Berljótu Jónsdóttur sérkennara. Aðferðirnar eru flokkaðar niður á árganga og eftir aldri eins og í bók Bergljótar. Kennarar ættu að nota hinar ýmsu aðferðir til að efla lesskilning nemenda og hér í framhaldi eru nokkrar þeirra útskýrðar nánar. Mælt er með því að kenna nemendum aðferðir sem samþætta sem flesta af ofangreindum þáttum og leggja sérstaka alúð við að kenna nemendum að ígrunda og spá fyrir um merkingu fyrir lestur, á meðan á honum stendur og eftir að honum lýkur.

14.1 Kennsluáætlun í lesskilningi -

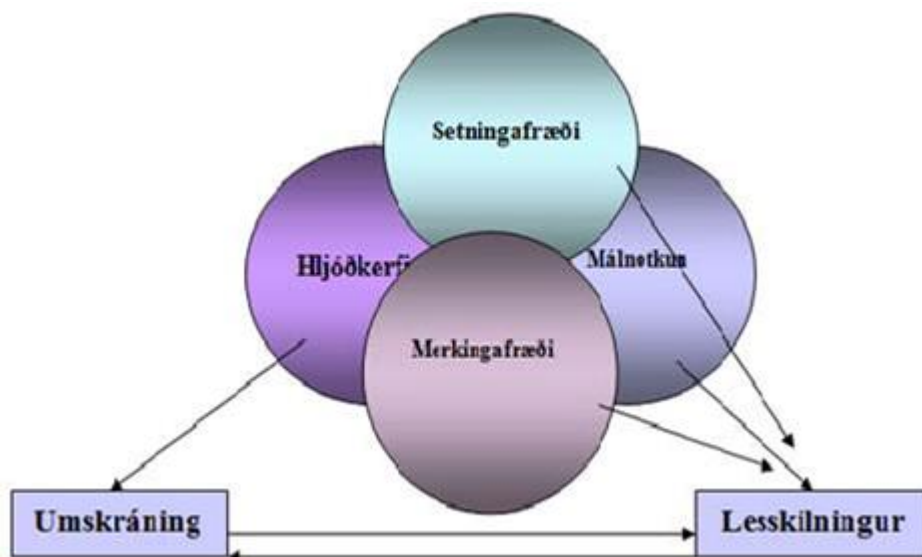
Eflum lesskilning Bergljót V. Jónsdóttir

Bekkur	Aðferð	Leiðbeiningar
1.	K-PALS - samþætt aðferð með lesfimiáherslu Samræðulestur:tal- og hlustunarskilningur Orsaka og merkingartengsl:ályktunarhæfni Tilfinningaleikurinn:ályktunarhæfni Að gera sér í hugarlund:ályktunarhæfni Bókagerð:greina aðalatriði í texta Að skilgreina orð og hugtök:orðaforði	Námskeiðsgögn Eflum lesskilning bls.117 Eflum lesskilning bls.120 Eflum lesskilning bls.121 Eflum lesskilning bls.119 Eflum lesskilning bls.142 Eflum lesskilning bls.152
2.	K-PALS - samþætt aðferð með lesfimiáherslu Álykta um merkingu óþekktra orða:ályktunarhæfni Ekki finnast svö við öllum spurningum: spyrja spurninga Því meira sem við lærum...:spyrja spurninga Greina aðalatriði og gera samantekt: greina aðalatriði í texta Orðavefur-samsett orð: orðaforði Orða-bak-forði: orðaforði	Námskeiðsgögn Eflum lesskilning bls.123 Eflum lesskilning bls.137 Eflum lesskilning bls.135 Sameign Eflum lesskilning bls.146 Eflum lesskilning bls.157 Eflum lesskilning bls.171
3.	PALS-Félagastuðningur í lestri: samþætt aðferð með lesfimi- og lesskilningsáherslu. K-V-L þegar ég verð strand: spyrja spurninga Álykta út frá bakgrunnsþekkingu: ályktun Að hlusta á innri rödd: námsvitund Að greina klifun: námsvitund Skrá mikilvægar upplýsingar: greina aðalatriði í texta Orð með svipaða merkingu: orðaforði Að spyrja höfundinn: þjálfunaraðferðir margir	Námskeiðsgögn Eflum lesskilning bls.186 Eflum lesskilning bls.125 Eflum lesskilning bls.127 Eflum lesskilning bls.131 Eflum lesskilning bls.143 Eflum lesskilning bls.159 Eflum lesskilning bls.195
4.	PALS-Félagastuðningur í lestri: samþætt aðferð með lesfimi- og lesskilningsáherslu. Að lesa, skrifa, spjalla: námsvitund Spurningavefur: spyrja spurninga Gera samantekt: að greina aðalatriði í texta Álykta út frá merkingu og samhengi: orðaforði Rót vikunnar: orðaforði Nákvæm greining-viðara samhengi: viðmeiri aðferð Gera sér í hugarlund:ályktunarhæfni Þegar ég verð strand: námsvitund	Námskeiðsgögn Eflum lesskilning bls.129 Eflum lesskilning bls.139 Eflum lesskilning bls.149 Eflum lesskilning bls.166 Eflum lesskilning bls.163 Eflum lesskilning bls.181 Sameign Sameign
5.	PALS-Félagastuðningur í lestri: samþætt aðferð með lesfimi- og lesskilningsáherslu. Gera samantekt: að greina aðalatriði í texta Álykta út frá merkingu og samhengi: orðaforði Rót vikunnar: orðaforði Nákvæm greining-viðara samhengi: viðmeiri aðferð Gera sér í hugarlund:ályktunarhæfni Þegar ég verð strand: námsvitund	Námskeiðsgögn Eflum lesskilning bls.149 Eflum lesskilning bls.166 Eflum lesskilning bls.163 Eflum lesskilning bls.181 Sameign Sameign
6.	Samantekt-samvinna:greina aðalatriði í texta Orðavefur-forskeyti-rót-stofn: orðaforði Álykta út frá merkingu orða og sannprófa: orðaforði Ég hef orðið-hver hefur merkinguna: orðaforði Hugsa upphátt: viðameiri aðferð	Eflum lesskilning bls.148 Eflum lesskilning bls.154 Eflum lesskilning bls.167 Eflum lesskilning bls.168 Eflum lesskilning bls.175
7.	Greina orðhluta-merking og hlutverk:orðaforði Taka viðtal við orð: orðaforði	Eflum lesskilning bls.161 Eflum lesskilning bls.17
8.-10.	Fjölbreyttar kennsluáðferðir í lesskilningi	

15 Hlustunarskilningur

Hlustunarskilningur vísar til skilnings á töluðu máli sem er skynjaður í gegnum hlustun. Börn þurfa að ná tökum á hlustunarskilningi og umskráningu orða (word recognition) og því er ekki hægt að tala um virkan lestur nema þessi tvö ferli vinni saman (Hoover og Gough, 1990). Einfalda lestrarlíkanið „The Simple View of Reading“ (sjá hér fyrir neðan) gerir ráð fyrir að umskráning og málskilningur geti verið ótengdir þættir ef lestrarfærni er ekki til staðar. Kenningin rennir stoðum undir þá vitneskju að dyslexía stafi meðal annars af erfiðleikum við að umskrá orð. Einnig hefur kenningin greint nemendur með mjög góða færni í umskráningu en slakan málskilning. Það leiðir til vanda við að skilja það sem lesandinn umskráir, eða lesskilningsvanda. Það staðfestir að skilningur og umskráning þurfa að vera jafngild til þess að virkur lestur geti átt sér stað. Lesskilningur verður því aðeins góður ef báðir þættirnir umskráning og málskilningur virka fullkomlega (Hoover og Gough, 1990).

Þegar nemandi tekur hlustunarskilningspróf þá þarf það alltaf að vera með samþykki foreldra (sjá eyðublað), niðurstöður eru skráðar sem hlustunarskilningur á Mentor.

Steinunn Torfadóttir. 2007. Lesvefurinn: Um læsi og lestrarörðugleika.

16 Lesskilnings- og hlustunarskilningspróf

Skólinn leggur fyrir lesskilningspróf með samræmdum kröfum um árangur og mat.

Nemendur taka próf úr ólesnum texta (þ.e. geta ekki undirbúið sig).

Í 1.-9. bekk birtist lesskilningseinkunn á Mentor og á einkunnablaði en í 10. bekk er lesskilningur hluti af íslenskueinkunn og birtist á Mentor og vitnisburðarblaði

Í 1. bekk taka nemendur tvö hlustunarskilningspróf og eitt lesskilningspróf. Hlustunarprófin eru leiðsagnarmat en lesskilningsprófið í **maí gildir sem lokaeinkunn.**

2. - 9. bekkur tekur fjögur lesskilningspróf á skólaárinu. Tvö próf eru leiðsagnarmat og tvö námsmat. **Einkunn úr maíprófi gildir sem lokaeinkunn.**

Í 10. bekk eru þrjú lesskilningspróf á skólaárinu, tvö leiðsagnarpróf og **eitt lokapróf.**

Nemendur sem eru greindir með dyslexiu hafa rétt á að taka lesskilningsprófin sem hlustunarskilning með samþykki foreldri/forráðamanns. Á Mentor stendur þá hlustunarskilningur í stað lesskilnings.

Viðmið um árangur eru misjöfn eftir prófum og árgöngum (sjá Mentor). Nemendur fá einkunn í bókstöfum fyrir leiðsagnarmat/námsmat (A, B+, B, C+, C) hjá 1.- 10. bekk.

17 Stafsetning

17.1 Þróun stafsetningarkunnáttu í fimm stigum

Heimild: <http://lesvefurinn.hi.is/node/180>

18 Ritun

Kennsla í ritun hefst um leið og lestrarkennslan og unnið er að umskráningu í báðar áttir, þ.e. frá bókstaf til hljóðs (lestur) og frá hljóði til bókstafs (ritun). Það þarf að leggja áhersla á að kenna og þjálfar nemendur markvisst í þeirri fjölbreyttu færni sem ritun krefst. Það felur m.a. í sér að skoða markmið texta, ólíkar textagerðir, uppbyggingu texta, framsetningu, málsnið, orðaforða og réttiritun. Lestur og ritun eru tvær hliðar á sama peningi, því fjölbreyttari texta sem nemendur lesa því auðveldara eiga þeir með að skrifa slíka texta og öfugt.

18.1 Tafla fyrir ritun

Ritun	1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur	4. bekkur	5. - 7. bekkur	8.-10. bekkur
<i>Textavinna út frá myndum/hlustun</i>		x	x	x	x	x
<i>Hugtakakort</i>	x	x	x	x	x	x
<i>Uppbygging sögu</i>	x	x	x	x	x	x
<i>Myndasaga</i>	x	x	x	x	x	x
<i>Skapandi skrif; ljóð, leikrit o.fl.</i>	x	x	x	x	x	x
<i>Bókmenntatexti</i>					x	x
<i>Útdrættir</i>					x	x
<i>Endursagnir</i>					x	x
<i>Heimildaritun</i>					x	x
<i>Rökfærsluritun</i>					x	x
<i>Gagnrýni</i>						x
<i>Bréf/dagbók/ferðasögur o.fl</i>	x	x	x	x	x	x

19 Skrift

Skrift getur eftt margs konar færni. Hún hjálpar börnum sem eru á byrjunarstigi lestrarnáms að tengja saman réttan bókstaf/hljóð, þjálfar fínhyfingrar, skerpir hugsun við hugmyndavinnu og getur hjálpað við að koma orðum að hlutum.

20 Matstæki/skráningar -skimanir og próf

20.1 Um fyrirlögn og fyrirgjöf í lesfimiþrófi

Lesfimiþróf er notað til að finna út hve mörg orð nemandi les á mínútu. Taka skal tillit til nemenda með framburðargalla og þeirra sem stama. Unnið er úr niðurstöðum rafrænt í þar til gerðum gagnagrunni hjá Menntamálastofnun og eru niðurstöður birtar sem orð á mínútu en hægt er að fá fleiri tölulegar upplýsingar og myndrit sé þess óskað.

Nánari upplýsingar um fyrirlögn má fá hjá deildastjórum. Í niðurstöðum lesfimiþrófanna kemur fram hversu mörg orð nemandinn las á mínútu. **Niðurstöður eru skráðar á Skólagátt og á Mentor.**

20.2 Markviss skráning í skóla og eftirlit

Þeir sem sjá um að lestarprófa í hverjum árgangi færa niðurstöður úr prófum gagnagrunn Skólagáttar og á Mentor. Þar sem allar niðurstöður er færðar inn á sama svæði og varðveittar er auðvelt að fylgjast með árangri hvers og eins nemanda á skólaárinu og milli árganga alla skólagönguna. Deildastjóri yngra stigs hefur eftirlit með því að próf séu lögð fyrir og niðurstöður skráðar og eru kennurum innan handar ef þeir þarfnast aðstoðar og/eða stuðnings. Deildarstjóri yngra stigs sér um ásamt umsjónarkennara, að leggja fyrir Lesskimun fyrir 1. bekk. Að auki sér deildarstjóri um að leggja fyrir stuðningsprófin sjónrænn orðaforði, orðleysulestur og nefnuhraða í 1. og 2. bekk ef nemendur eru undir 90% viðmiði og skráir niðurstöður á Skólagátt. Íslenskukennarar í 3.-10. bekk sjá um að leggja fyrir og skrá niðurstöður úr stuðningsprófunum.

20.3 Lilju próf

Æfingarpróf í lestri og lesskilningi eftir Lilju Guðsteinsdóttur. Þetta er ekki próf heldur hugsað sem æfing eða undirbúningur fyrir próf, þ.e. leiðsagnarmat fyrir 1. bekk. Æfinguna má leggja fyrir sama daginn eða skipta milli tíma eða daga.

20.4 Samræmd könnunarpróf

Samkvæmt grunnskólalögum nr. 91/2008, skal leggja samræmd könnunarpróf fyrir 4., og 7. að hausti ár hvert. Meginhlutverk samræmdra könnunarprófa í 4. og 7. bekk er að veita nemendum, foreldrum þeirra og skólum, upplýsingar um námsstöðu þeirra við upphaf skólaárs.

Könnunarprófin eru lögð fyrir **7. bekk 24. og 25. september** fyrst íslenska og svo stærðfræði og hjá **4. bekk 30. september** íslenska og **1. október** stærðfræði.

Þegar prófin eru lögð fyrir í upphafi skólaársins þá er hægt að vinna með niðurstöður allt skólaárið og er þá tilgangi prófanna náð með sem skilvirkustum hætti. Markmið grunnskólalaga er lýtur að samræmdum könnunarprófum er að nota skuli niðurstöður prófanna við áframhaldandi kennslu út veturinn, enda gefa niðurstöðurnar vísbendingar um hvar nemendur hafa ekki náð að tileinka sér námsefnið eins og aðalnámskrá grunnskóla mælir fyrir um og hvernig skuli bregðast við árangri einstakra nemenda.

Nemendur í **9. bekk** taka samræmdu prófin **9., 10. og 11. mars** (íslenska – stærðfræði - enska).

20.5 LOGOS (4. – 10. bekkur)

Prófið er tölvutækt greiningarpróf sem metur hvort nemandi er með lesþömlun (dyslexíu) eða aðra lestrarörðugleika. Þættirnir greina færni í lesþraða, lesskilningi, skilningi á hlustun, umkóðunarfærni og annarri lestrartengdri færni. Flestir prófþættir eru metnir með tilliti til áreiðanleika og viðbragðsflýtis. Prófin eru stöðluð þannig að hægt er að meta niðurstöður í samanburði við viðmið jafnaldra. Niðurstöður prófanna er hægt að sjá í töfluformi og grafískum útfærslum sem sýna stöðu nemandans, bæði sterkar og veikar hliðar. Með þessu móti geta bæði foreldrar og sá sem er prófaður fylgst með framvindu lestrarnámsins.

Prófið er lagt fyrir markvisst af kennsluráðgjöfum FRÆ **að hausti í 6. bekk og 9. bekk hjá nemendum sem eru undir viðmiði 2 við lok 5. bekkjar og 8. bekkjar.**

Niðurstöðum er skilað til skóla af kennslufræðingum Fræðsluskrifstofu Reykjanesbæjar. **Skil á niðurstöðum til foreldra:** Foreldrar fá bréf með niðurstöðum. Í framhaldi eru foreldrar þeirra nemenda sem þurfa frekari þjálfunar við í einstaka þáttum skimunarinnar boðaðir til fundar með umsjónarkennara og deildarstjóra.

Úrræði:

1) Markmið að auka lesfimi: Markvissar æfingar í fyrirfram ákveðinn tíma sem nemendur sinna heima með aðstoð foreldra. Eftir að tímabili lýkur taka nemendur próf og þurfa að ná lágmarksviðmiðum í lesfimi í 6. eða 9. bekk skv. Lestrarstefnu Njarðvíkurskóla. Nemendur sem ná ekki viðmiðum halda áfram í markvissum æfingum og/eða fara í sérúrræði í litlum hópum í skólanum þar sem innlögn á þeim þáttum, sem þarfnast frekari þjálfunar, fer fram.

2) Markmið að auka lesskilning: Nemendur vinna verkefnahefti sem eru útbúin af deildarstjóra yngra stigs. Heftin eru aukaefni sem nemendur vinna heima með aðstoð foreldra í ákveðinn tíma og síðan taka þeir lesskilningspróf og þurfa að ná lágmarksárangri sem allir eru meðvitaðir um. Nemendur sem ná ekki viðmiðum halda áfram að fá lesskilningshefti.

20.6 TOLD 2P og 2I málþroskaþróf

Talmeinafræðingar leggja prófið fyrir einstaka nemendur. Það metur m.a. málþroska, málskilning og máltjáningu.

20.7 Hljóðfærni

Hljóðfærni er greiningarpróf sem ætlað er nemendum í 1. bekk grunnskóla sem eiga erfitt með að tileinka sér grunnfærni í lestri. Um er að ræða einstaklingspróf sem hefur það að markmiði að greina nánar hljóðkerfisvanda nemenda og bera saman við jafnaldra. Prófið er ítarlegt og tekur á mörgum þáttum hljóðkerfisvitundar. Hljóðfærni metur helstu þætti sem hafa áhrif á lestrarnám eins og rím, samtengingu, sundurgreiningu, hljóðgreiningu og orðhlutaeyðingu.

20.8 Milli mála prófið

Milli mála prófið var samið í þeim tilgangi að meta hvort börn og unglingar sem hafa annað móðurmál en íslensku, hafi nægilega góð tæk á íslensku til þess að fylgjast með skólastarfi í sínum bekk. Prófið er notað til þess að mæla árangur einstakra nemenda og meta þannig þörf þeirra fyrir aðstoð frekar en áætla þörfina út frá bakgrunni og aðstæðum.

Í Njarðvíkurskóla er Milli mála prófið lagt fyrir nemendur sem fá kennslu í íslensku sem öðru máli einu sinni á skólaári og fyrir aðra ef þurfa þykir.

21 Lestrarsprettur

Lestrarsprettir eru fastir dagskrárliðir í skólastarfinu. Markmið með lestrarspretti er að auka áhuga nemenda á bókmenntum og um leið, lesfimi og lesskilning. Samvinna við starfsmann bókasafnsins er mikilvæg þar sem hann kemur með einum eða öðrum hætti að framkvæmd lestrarsprettisins. Lestrarsprettur er tvisvar á skólaárinu, **2.- 13. nóvember 2020 og 1.-12. febrúar 2021.**

22 Tölvur/ Spjaldtölvur, kennsluforrit

Aðalnámskrá grunnskóla gerir ráð fyrir að Internetið verði notað í kennslu í auknum mæli, enda eru tölvur og tækni partur af lífinu í dag. Tölvur eru ekki einungis tæki til að afla þekkingar og færni á ýmsum sviðum, heldur einnig til mótunar og sköpunar. Mikilvægt er að skólar móti ákveðna stefnu um notkun tölva og netsins í skólanámskrá í samræmi við Aðalnámskrá. Löngu er viðurkennt að tölvur í skólastarfi er eitt af þeim kennslutækjum sem þykja sjálfsögð. Tölvun býður upp á óteljandi möguleika sem kennslutæki og ber okkur að nýta þá vel. Mikill fjöldi kennsluforrita er til á netinu og hefur Menntamálastofnun gefið út skrá þar sem kennsluforrit eru flokkuð eftir vélbúnaði, skólastigi og námsgreinum <https://mms.is/>. Spjaldtölvur eru verkfæri í skapandi skólastarfi. Þær geta veitt aðgang að frekara lestrarefni, bjóða upp á fjölbreyttari úrvinnslu á námsefninu ásamt því að auka lestraráhuga nemenda. Spjaldtölvur er hægt að nýta sem einstaklingstæki í lestri.

23 Upplestrarkeppni

23.1 Stóra upplestrarkeppnin í 7. bekk

Nemendur taka þátt í Stóru upplestrarkeppninni sem haldin er ár hvert. Markmið keppninnar er að vekja athygli og áhuga í skólum á vönduðum upplestri og framburði. Stóra upplestrarkeppnin hefst formlega á Degi íslenskra tungu. Allir nemendur taka þátt í ræktunarhlutanum og æfa upplestur á texta og ljóðum. Á lokahátíð skólans eru fulltrúar valdir til þess að taka þátt í keppni milli skóla við hátíðlega athöfn í Duushúsum eða í skólum nærliggjandi sveitarfélaga. Allar upplýsingar um upplestrarkeppnina má finna á heimasíðu Radda, <http://upplestur.hafnarfjordur.is/> samtaka um vandaðan upplestur og framsögn.

23.2 Litla upplestrarkeppnin í 4. bekk

Nemendur í 4. bekk taka þátt í Litlu upplestrarkeppninni en hún hófst í Hafnarfirði haustið 2010 og byggir á markmiðum Stóru upplestrarkeppninnar sem haldin er reglulega í 7. bekk. Meginmarkmið keppninnar er að nemendur flytji íslenskt mál sjálfum sér og öðrum til ánægju og að þeir hafi vandvirkni og virðingu að leiðarljósi við flutninginn. Keppnishugtakið felur eingöngu í sér það markmið að keppa við sjálfan sig, að verða betri í dag enn í gær. Litla upplestrarkeppnin hefst formlega á Degi íslenskrar tungu og henni lýkur í apríl með hátíð í skólanum þar sem foreldrum og öðrum góðum gestum er boðið að koma og hlusta á nemendur flytja ljóð og sögur. Undirbúningur og framkvæmd er í höndum umsjónar- og íslenskukennara.

24 Lesfimiþróf

Stöðluð lesfimiþróf fyrir 1.-10. bekk, tvö fyrir hvern árgang (A-A-A-þróf) eru lögð fyrir í september, janúar og maí.

Útskýring á matstáknum. Viðmið við lok skólaársins (maí).

1. bekkur	2. bekkur	3. bekkur
Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 20. V1 = 20-54. V2 = 55-74. V3 = 75 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 39. V1 = 40-84. V2 = 85-99. V3 = 100 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 54. V1 = 55-99. V2 = 100-119. V3 = 120 eða fleiri.

4. bekkur	5. bekkur	6. bekkur
Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 79. V1 = 80-119. V2 = 120-144. V3 = 145 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 89. V1 = 90-139. V2 = 140-159. V3 = 160 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 104. V1 = 105-154. V2 = 155-174. V3 = 175 eða fleiri.

7. bekkur	8. bekkur	9. bekkur
Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 119. V1 = 120-164. V2 = 165-189. V3 = 190 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 129. V1 = 130-179. V2 = 180-209. V3 = 210 eða fleiri.	Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 139. V1 = 140-179. V2 = 180-209. V3 = 210 eða fleiri.

10. bekkur
Rétt lesin orð á mínútu: Uv = færri en 144. V1 = 145-179. V2 = 180-209. V3 = 210 eða fleiri.

25 Lesskilningspróf

Leiðbeiningar

- Öll próf sem innihalda tvo texta á að leggja fyrir í **tvennu lagi og ekki á sama degi**.
- **Maí próf gildir sem lokaeinkunn hjá 1.-10. bekk.**
- Niðurstöður úr leiðsagnarmati og námsmatsprófum á að færa inn í lesskilningur á **Mentor**.
- Hljóðskrár – lesskilningspróf fyrir 4.-10. bekk er hægt að nálgast í R/LESTRARSTEFNA/2020-2021

Bekkur	Dagsetning	Heiti	Vægi
1. bekkur	janúar	Liljupróf	Leiðsagnarmat
	mars	Hlustunar-/lesskilningur 1A	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningpróf 1	Námsmat
2. bekkur	október	2A – hlustunarskilningur	Leiðsagnarmat
	janúar	Lesskilningspróf 2	Námsmat
	mars	2B– hlustunarskilningur	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningspróf 2	Námsmat
3. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Lesskilningspróf 3	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningspróf 3	Námsmat
4. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Lesskilningur 4 – Gudda og Sögutexti	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningur 4 – Gudda og Sögutexti	Námsmat
5. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Lesskilningur 5	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningur 5	Námsmat
6. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Pandan og Flensa	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Pandan og Flensa	Námsmat

7. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Lesskilningur 7(texti úr samræmdu prófi)/ Vofan	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Lesskilningur 7(texti úr samræmdu prófi)/ Vofan	Námsmat
8. bekkur	október	Orðarún 1	Leiðsagnarmat
	janúar	Endurkoma loðfílanna/Peð á plánetunni jörð	Námsmat
	mars	Orðarún 2	Leiðsagnarmat
	maí	Endurkoma loðfílanna/Peð á plánetunni jörð	Námsmat
9. bekkur	október	Nærsýnum fjölgar stöðugt	Leiðsagnarmat
	janúar	Orðarúm 1	Námsmat
	apríl	Orðarúm 2	Leiðsagnarmat
	maí	Orðarúm 1	Námsmat
10. bekkur	október	Lesskilningur 10 (þrjú textar úr samræmdu prófi)	Leiðsagnarmat
	janúar	Hver er pabbi	Leiðsagnarmat
	maí	Orðarúm 1	Námsmat

26 Samfella milli skólastiga

Aðalnámskrá leik- og grunnskóla leggur ríka áherslu á að skólastigin komi sem best til móts við ólíkar þarfir barna á þessu tímabili. Líta ber á síðasta ár barna í leikskóla og fyrsta ár þeirra í grunnskóla sem mikilvægan þátt í ævimenntun þeirra (Aðalnámskrá leiksskóla, 2011). Í skólanámskrám skal gera grein fyrir samstarfinu og hvernig standa skuli að aðlögun barna og færslu milli skólastiga. Skólaganga barna á að mynda samfellu þannig að reynsla og nám á fyrri skólastigum nýtist á þeim næstu. Þegar börn byrja í grunnskóla þarf að byggja á fyrri námi og reynslu þeirra úr leikskólanum. Sú hæfni, sem börnin öðluðust í leikskóla, verður því þannig sá grunnur sem námið í grunnskóla byggist á. Áætlun skólanna er í skólanámskrám á báðum skólastigum og eru einnig aðgengilegar á heimasíðum þeirra. Samstarf er á milli 1. bekkjar og skólahóps leikskólans Gimlis þar sem hóparnir hittast reglulega yfir skólaárið í leik og starfi. Samstarfið hefst í september og hittast nemendur í skólanum/leikskólanum og vinna ýmis verkefni einu sinni í mánuði allt skólaárið. Í skólanum fær skólahópurinn t.d. innsýn í stafainnlögn og fl.

Vináttuverkefni Barnaheilla er eitt af verkefnum um betri samfellu á milli elstu nemenda leikskólans og nemenda í 1. bekk grunnskólans sem taka upp verkefnið frá leikskólanum. Með verkefninu er því hægt að vinna markvisst að forvörnum í eineltismálum með efni sem höfðar til yngstu barna grunnskólans og tengir við efni sem þau hafa unnið með og þekkja vel úr leikskólanum sínum.

27 Eftirfylgni

Lestrarstefna Njarðvíkurskóla var fyrst unnin fyrir skólárið 2011 - 2012 af Drífu Gunnarsdóttur og Helenu Rafnsdóttur. Síðan hefur lestrarstefnan verið þróuð og löguð að áherslum Njarðvíkurskóla og læsisstefnu Reykjanesbæjar á hverju skólaári. Hún tekur mið af Aðalnámskrá grunnskóla og Þjóðarsáttmála um læsi frá Mennta- og menningarráðuneytinu. Hlutverk lestrarstefnunnar er fyrst og síðast að vera leiðbeinandi handbók fyrir kennara skólans og upplýsingarit fyrir foreldra/forráðamenn.

Helstu þættir stefnunnar eru kynntir fyrir kennurum í upphaf skólaárs til að auðvelda þeim að fylgja eftir prófum í lesfimi og lesskilningi, skimunum og áherslum/viðburðum í sínum árgöngum.

Lestrarteymið er einnig til ráðgjafar fyrir kennara þegar þörf er á. Deildarstjóri yngra stigs kynnir áherslur og vinnulag um lestur með reglulegum hætti og heldur utan um árangur og framfarir. Lestrarstefnan er hluti af stefnu Njarðvíkurskóla og allir sem vinna við skólann bera sameiginlega ábyrgð á að fylgja henni og vinna samkvæmt henni. Ábendingum og spurningum má vísa til lestrarteymis sem tekur þær fyrir á fundi og gerir úrbætur þegar þess gerist þörf.

Teymistjóri lestrarteymisins er Helena Rafnsdóttir

Lestrarstefna Njarðvíkurskóla er prentuð í tveimur eintökum sem liggja til kynningar í Njarðvíkurskóla og einnig fá allir kennarar skólans eintak af lestrarstefnunni á rafrænu formi.